

den sidste Aarrække har været en stadig stigende Vandring fra Landet til Byerne, saaledes at hele Tilvæksten omtrent falder paa Byerne, medens Tilvæksten af Landbefolkningen kun er forholdsvis ringe. Dette Spørgsmaal var ogsaa rejst under den Bevægelse, der gik igennem Landbostanden i Halvfemserne, den Gang den agrariske Bevægelse var oppe; og det var maaske ikke mindst det, der gav Stødet til, at dette Spørgsmaal blev behandlet i den da nedsatte Kommission, som resulterede i Loven om Jordlodder til Landarbejdere. Denne Lov har jo været prist i høje Toner; og den har selvfølgelig ogsaa bragt Gavn for adskillige i vort Samfund. Men alt som Aarene ere gaaede, har man dog ogsaa opdaget adskillige Skyggesider ved denne Lov, og ikke mindst er det en stor Skyggeside ved den, at den koster Statskassen saa betydelige Beløb hvert Aar, som den gør; og dette er ikke blevet mindre med Aarene, idet Kravene, hver Gang denne Lov har været til Revision, have lydt højere. Nu tilsigtes altsaa Spørgsmaalet behandlet i en Kommission, og for saa vidt som denne Kommission vil følge den højtærede Ministers Anvisning og behandle Sagen sagligt uden agitatorisk Paavirkning, vil man formentlig og forhaabentlig ogsaa kunne komme til et godt Resultat. Man kunde imidlertid nok sige, at Sporene skræmme; man har før set, at Sager blive behandlede i Kommission, men naar de ere komne fra Kommissionen, have de i Rigsdagen undergaaet en Behandling, som ikke har været fri for den agitatoriske Paavirkning. Og saaledes gik det ogsaa med Loven om Jordlodder til Landarbejdere, hvor man fraveg det Princip, som Kommissionen havde sat, at vedkommende Ansøger skulde eje $\frac{1}{5}$ af Ejendommens Værdi, hvorimod man — jeg tør vel nok sige mere for at give efter for det agitatoriske Moment — gik ned til, at de kun skulde eje $\frac{1}{10}$. Derved ere jo mange af disse Mænd komne til at sidde alt for yderligt i det paa de Ejendomme, de have faaet. Det er gaaet forholdsvis godt, kan man maaske sige, i alt Fald er det modsatte ikke blevet Rigsdagen bekendt i den Aarrække, der er gaaet; men hvis der kommer nedgaaende Tider, saaledes som vi havde dem netop i den før nævnte Periode først i Halvfemserne, vil det ikke fejle, at det vil blive til stor Ulykke for en Mængde af dem, der have faaet Jord. Thi det er ikke nok, at man er i Besiddelse af Jorden, man skulde ogsaa have baade de Egenskaber, der udkræves til at drive

den, og den Kapital, der er fornøden dertil. Men det synes man fra den Side, hvor man har været stærkest fremme for at forcere denne Sag, ganske at have overset.

Da Sagen nu er rejst, og, jeg maa sige, allerede da Sagen blev rejst sidste Gang under Forhandlingerne om Loven om Jordlodder til Landarbejdere, maatte jeg give den højtærede Minister den Tilslutning, at det var ganske rigtigt, at man den Gang udskød Spørgsmaalet og førte det hen paa et Tidspunkt, hvor man ikke arbejdede under et saadant Højtryk som den Gang, da man stod overfor en Forlængelse af de gældende Lovbestemmelser. Og det er det, der er Tilfældet nu for Øjeblikket. Vi have 2 Aar, til denne Lov løber ud, og man maa da haabe, at Kommissionen i en ret begrænset Til vil kunne ende sit Arbejde, saa at man maa have de Erfaringer og Undersøgelser, som denne Kommission foranstalter, til Grundlag, naar den Periode løber ud, for hvilken Loven om Jordlodder til Landarbejdere gælder. Foruden dette Spørgsmaal er der givet den Kommission, der foreslaas nedsat, andre Opgaver. Den skulde da ogsaa undersøge Spørgsmaalet om en ny Lovgivning vedrørende Landbrugets Kreditforhold, endvidere Spørgsmaalet om Former for Adgang til Brug af Jord, som er i offentligt Eje, og endelig Spørgsmaalet om mulige Ændringer i Ekspropriationslovgivningen. Hvad det første Spørgsmaal angaar, forekommer det mig, at med den Ændring, der for nogle Aar siden skete i Kreditforeningernes Statutter, hvorved man gik over til en langsommere Amortisation af 1ste Prioriteter, end man tidligere havde kendt, naede man et godt Skridt frem i Retning af det, der kunde være ønskeligt med Hensyn til Laaneforholdene for Landbruget. Yderligere er der jo senere oprettet en Hypotekforening for sekundære Prioriteter i Landbruget. Det Landbrug, der arbejder under nogenlunde normale Forhold, er saaledes i og for sig ganske godt betjent ved den Ordning, vi have nu. Derimod er der naturligvis en Del Landboere, der altid have vanskeligt ved at komme igennem; men det er, fordi deres Ejendomme overhovedet ere for stærkt behæftede, og det vilde blive meget vanskeligt ved en Lovgivning at komme udenom dette Punkt. Men imidlertid foregribes der intet ved, at Kommissionen beskæftiger sig med denne Opgave, ihvorvel det forekommer mig at være et meget vanskeligt Felt at komme til noget Resultat paa. Endelig vil jeg sige med Hensyn til det tredje Punkt, om mulige